

ВТРАТИ НАУКИ

АНДРІЙ ЮРІЙОВИЧ СЕНЬКОВСЬКИЙ

Тридцять першого липня 2011 р. після трагічного випадку й нетривалої хвороби пішов з життя відомий літолог, еколог-геохімік, кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент, завідувач кафедри петрографії Львівського національного університету імені Івана Франка Андрій Юрійович Сеньковський. Його понад 25-річна навчально-виховна й наукова діяльність тісно пов'язана з геологічним факультетом університету, у якому він пройшов шлях від студента до завідувача кафедри.

Народився Андрій Сеньковський 13 червня 1956 р. в м. Львові. Середню освіту здобув у львівській середній школі № 4, після закінчення якої 1978 р. вступив на геологічний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. Андрій пішов шляхом батьків, які все життя присвятили геології.

Після закінчення навчання Андрій Юрійович два роки працював геологом Комплексної тематичної партії ВГО Західукргеологія (м. Львів), а 1980 р. вступив в аспірантуру до професора В. Глушка на кафедру історичної геології і палеонтології Львівського університету. Протягом 1984–1990 рр. А. Сеньковський працював старшим науковим співробітником НДЧ геологічного факультету. Кандидатську дисертацію на тему “Геологія фосфоритов мела Волино-Подольської окраїни Восточно-Европейської платформи” успішно захистив 1986 р.

Власне з фосфоритами пов'язаний початковий етап діяльності А. Сеньковського як ученого. У межах Волино-Подільського крейдового фосфоритозного басейну він виділив такі різновиди корінних фосфоритів: жовнові, черепашкові, моховаткові, фітоморфні, копролітові, іхнітові, залишки еласмобранхій. Самостійну групу становлять фосфатні детритові вапняки сеноману й перевідкладені конкреційні фосфорити вендського віку. Визначено, що ці типи фосфоритових порід беруть участь у будові чотирьох фосфоритозних горизонтів – середньо- і верхньоальбського, нижньо- та верхньосеноманського. Виконані комплексні мінералого-геохімічні дослідження дали змогу з'ясувати, що породотворювальним мінералом фосфоритів крейди є курськіт, мінеральною складовою кісток і зубів еласмобранхій – франколіт. Зроблено висновок, що Карпато-Подільський крейдовий апвелінг зумовив високу біопродуктивність на Буковино-Подільському й Молдовському палеошельфах Східноєвропейського моря, що сприяло широкому розвитку альб-сеноманського фосфатонакопичення й фосфоритоутворення. Результати досліджень наведені у таких працях: *Электронно-микроскопическое исследование шельфовых фосфоритов мела Волино-Подольи и Предкарпатья* (Геол. журн. 1982. № 4); *Палеоокеанографическая модель кремне- и фосфатонакопления в районе Карпатского альб-сеноманского апвеллинга* (Геология морей и океанов. М., 1982; соавтор Ю. Сеньковський); *Минералогия конкреционных фосфоритов мела юго-запада Восточно-Европейской платформы* (Конкреции и конкреционный анализ нефтегазоносных

формаций. Тюмень, 1983); *Литология и генезис меловых фосфоритов Воыно-Подольской окраины Восточно-Европейской платформы* (Геолого-генетические проблемы фосфоритонакопления. Зерафшан, 1983); *Литолого-минералогические особенности фосфоритоносных отложений среднего альба Приднестровья* (Осадочные породы и руды. Киев, 1984) та ін. Усі ці матеріали стали частиною монографії *Фосфориты Запада Украины* (Киев, 1989; соавт. Ю. Сеньковский, В. Глушко), за яку 1994 р. автори одержали Премію імені В. Вернадського Національної академії наук України.

Протягом 1990–1991 рр. Андрій Юрійович навчався на спецвідділенні Московського державного університету імені Ломоносова за спеціальністю “гідрогеоecологія”, після чого повернувся до Львова і працював спочатку асистентом, а з 1996 р. – доцентом кафедри петрографії Львівського національного університету імені Івана Франка (вчене звання доцента присвоєне 2002 р.), у 2006 р. став завідувачем цієї кафедри.

Андрій Юрійович читав такі курси лекцій, як екологічна геохімія, гідрогеохімія, методи еколого-геохімічного аналізу, ландшафтна екологія, геохімія довкілля, геохімія природних вод, міграція елементів та ін.; керував курсовими, дипломними й магістерськими роботами, усіляко заохочував наукову роботу студентів старших курсів. Результатом стала низка спільних публікацій: *Геохімія мінеральної води “Нафтуся” (Трускавецьке родовище)* (Мінерал. зб. 2005. № 55. Вип. 1–2; співавт. О. Лобаз, Є. Кондратюк); *Джерела емісії діоксинів і фуранів у Львівській області* (Проблемні питання геологічної освіти та науки на порозі ХХІ століття. Львів, 2005; співавт. С. Хруник); *Геохімічні особливості шахтних вод Червоноградського гірничопромислового району* (Стан і перспективи сучасної геологічної освіти та науки. Львів, 2010; співавт. С. Войтович).

Останнім часом А. Сеньковський зацікавився проблемами збереження й охорони історичних пам’яток архітектури Львова. І хоча тему виконували в рамках НДЧ без відповідного фінансування, Андрій Юрійович залучив до роботи ентузіастів-однодумців і з викладацьких кіл, і зі студентських. Учений був твердо переконаний, що вирішення проблеми збереження, консервації та реставрації архітектурних пам’яток неможливе без вивчення речовинного складу природного і штучного каменю, який використовували в будівництві Львова в різні історичні епохи. Перші результати робіт наведені в матеріаліх наукової конференції “Стан і перспективи сучасної геологічної освіти та науки” (Львів, 2010): *Природний і штучний камінь історичної частини м. Львова* (співавт. І. Побережська, В. Степанов, А. Андріяшева). Статтю, присвячену зазначеній проблемі, можна прочитати на сторінках цього “Мінералогічного збірника”.

Окремою віхою у науково-педагогічній та виховній діяльності А. Сеньковського стала участь у роботі громадської екологічної експедиції “Дністер”, яка була організована у Львові ще 1988 р. Товариством Лева. Дослідницька група у складі 20–25 осіб на катамаранах і байдарках сплавлялася за течією Дністра з кількадедними зупинками для досліджень у гирлах найбільших допливів Дністра (іноді практикували й піші походи). Головні об’єкти досліджень – води Дністра та його приток, ґрунти берегів, джерела забруднення вод, ґрунтів і повітря, вода в криницях. Головні напрями досліджень: гідрологія, гідрохімія, геохімія, біологія, радіологічні дослідження, екологічне картографування, етнекологія. Андрій Юрійович був активним учасником багатьох експедицій, залучав до них друзів, колег і студентів геологічного факультету. Результати однієї з експедицій опубліковані у збірнику наукових праць *Дослідження Дністра* (Львів; К., 1998), виданому до десятиріччя експедиції “Дністер” за підтримки польського фонду “Partnerstwo dla środowiska”.

Стаття А. Сеньковського “Еколого-геохімічна характеристика Дністровського водосховища” (співавт. Л. Кошіль, М. Кошіль) містить результати досліджень експедиції 1995 р., під час якої відбирали проби донних відкладів, які потім аналізували для виділення асоціацій хімічних елементів та геохімічних аномалій. Останній раз Андрій Сеньковський був учасником експедиції 2010 р.

Хобі Андрія Юрійовича була фотографія. Залишилася сила-силенна світлин, на яких відображені чудові краєвиди Дністра, зустрічі з однокурсниками, весняні квіти Ботанічного саду, квітуча магнолія Стрийського парку... Андрій любив і знав класичну музику. Важко уявити, що ми ніколи не почуємо його жартів, не побачимо його усмішки, не підемо разом на каву...

Та смерть невблаганна... Ми висловлюємо щирі співчуття великій родині Сеньковських. У наших серцях назавжди залишилася світла пам'ять про Андрія.

Є. Сливко, І. Побережська, А. Шакін